

Література:

1. Гужва І. Ю. Угода СОТ про спрощення процедур торгівлі як інструмент активізації участі України в глобальних ланцюгах доданої вартості / І. Ю. Гужва // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип. 29. – С. 211-217. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2015_29_32
2. Угода СОТ про спрощення процедур торгівлі / Міністерство економічного розвитку і торгівні України / Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=ad955439-d36b-4cc8-8594-7f18bbb19b3e&title=UгодаProSproschenniaProtsedurTorgivli-tradeFacilitationAgreementTfa->
3. Імплементация Україною Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі / Державна фіскальна служба України. Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/sproschennya-protsedur-torgivli/implementatsiya-ukrainoyu-ugodi-sot/>
4. Текст Угоди про спрощення процедур торгівлі / Міністерство економічного розвитку і торгівні України / Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b4d9ae8d-03af-4a2a-8892-42d55c2ec948&title=TekstUgodiProSproschenniaProtsedurTorgivli>
5. Довгань В. Переваги Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі для України / Режим доступу: <https://www.knteu.kiev.ua/file/MTc=/a45f8330c3d771b8f5a91e9ee6caf7e4.pdf>

Диха М. В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства і підприємництва

Диха В. В.

студент

Гуменний В. В.

студент

*Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна*

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Залучення іноземних інвестицій в національну економіку має велике значення для її модернізації, досягнення високих темпів економічного зростання та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Разом з тим, обсяг іноземних інвестицій показує ступінь інтеграції національної економіки в світове господарство.

Зважаючи на недостатність інвестиційних ресурсів для реалізації важливих завдань щодо модернізації економіки, впровадження інноваційних виробництв, питання залучення іноземних інвестицій в економіку України є актуальним.

Питання залучення іноземних інвестицій в економіку України та її інвестиційної привабливості досліджували такі українські вчені: В. Будкін, В. Геєць, А. Гайдуцький, А. Пересада, С. Реверчук, В. Савчук та ін.

Нажаль, диспропорції в розвитку економіки України, проблеми політико-правового характеру обумовлюють несприятливий інвестиційно-підприємницький клімат в Україні та, відповідно, низький рівень залучення іноземних інвестицій. Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2010 по 2018 рр., млн. дол. США

Рік	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо
	Обсяг	Відхилення від попереднього року	Обсяг	Відхилення від попереднього року	
2010	6495	1679	736	574	+5759
2011	7207	712	192	-544	+7015
2012	8401	1194	1206	1014	+7195
2013	4499	-3902	420	-786	+4079
2014	410	-4089	111	-309	+299
2015	2961	2551	-51	-162	+3012
2016	3284	323	16	67	+3268
2017	2202	-1082	8	-8	+2194
2018 (за 2 квартали)	1121	-1081	2	-6	+1119

* з 2014 р. без урахування окупованих території Криму і Донбасу

Джерело: складено за даними [3; 4].

І до того недостатньо сприятливий в Україні інвестиційно-підприємницький клімат з 2014 р. погіршився через анексію Криму та військові дії на Донбасі. Крім того, з 26 листопада 2018 р. введено воєнний стан на території 10 областей України. Тому, на сьогоднішній день даний чинник є основною обставиною, яка негативно впливає на залучення іноземних інвестицій.

Політико-правове середовище України протягом усіх років незалежності дестабілізуючим чином впливає на стан інвестиційно-підприємницького клімату, відлякує іноземних інвесторів від потенційного вкладення капіталів.

Зміни в законодавстві, особливо в частині їх впливу на процеси капіталовкладення, подекуди вносять суперечливість, заплутаність підзаконних актів. Нестабільність та нерегульованість законодавчого забезпечення процесу

інвестування є його вкрай негативним чинником. Адже проблеми правового середовища, бар'єри адміністративно-правового характеру – це перша сходинка на шляху перешкод інвестора. Також протилежні погляди різних політичних сил посилюють настороженість іноземних інвесторів та сприймаються ними як додаткові ризики, ускладнюють будь-які спроби стратегічного планування.

Зразу ж можна відзначити, що високий рівень бюрократизації та корупції супроводжує інвесторів на усьому шляху реалізації інвестиційних процесів, а зазвичай серед останніх сходинок на шляху перешкод / серед проблем інвестора в Україні є судова система. Судова система України не здатна захистити внески іноземних інвесторів, що в рази збільшує ризик втратити гроші.

Обов'язковим чинником, на який звертають свою увагу іноземні інвестори, є податкова система країни. Варто зазначити, що рівень податків не є визначальним у прийнятті рішення про вкладення капіталу в ту чи іншу країну. Значно важливішим є передбачуваність, стабільність податкового законодавства.

Гальмує залучення іноземних інвестицій в національну економіку також рівень тіньового сектору. Підприємства з іноземними інвестиціями, в переважній більшості, намагаються дотримуватися норм законодавства і вести легальний бізнес, що ставить їх у нерівні умови з підприємствами, які здійснюють частково свою діяльність в «тіні», оптимізуючи свої видатки.

Відзначаючи позитивні зрушення в частині будівництва та ремонту автошляхів, варто зазначити в цілому про застарілість інфраструктури, що також є відштовхуючим чинником та перешкодою для залучення інвестицій в Україну. Системи енергопостачання та водопостачання, теплокомунікації потребують суттєвої модернізації, подекуди вони вже давно зношені, мали б бути замінені.

Інвестори також звертають увагу на нерозвиненість державних інституцій, які повинні здійснювати супровід іноземних інвесторів.

Окремі визнані позитивні зміни в дерегуляції та підняття в рейтингу Світового банку «Doing Business» протягом останніх п'яти років треба розглядати під призмою загального низького місця в рейтингу (у восьмій десятці) [6]. Існуючі численні переваги України (вигідне географічне розташування, сприятливий клімат, великий внутрішній ринок, наявність науково-технічного потенціалу тощо) та такі, що створюються через дерегуляцію, покращення умов ведення бізнесу все ще нівелюються адміністративним та економічним тиском на бізнес, корупцією, високим рівнем інвестиційного ризику, що обумовлює недостатній ступінь довіри західних підприємців до України та, відповідно, низькі обсяги залучення інвестицій. Тому необхідні дієвіші кроки щодо удосконалення нормативно-правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки (див. детальніше [1; 2]).

Отже, прямі іноземні інвестиції є надзвичайно важливою формою капіталовкладень для економіки України, адже вона дозволяє реалізовувати великі проекти. Крім того, з іноземними інвестиціями країна отримує нові технології, нові практики корпоративного управління, тощо.

Подальша результативність іноземного інвестування в Україні прямо залежить від покращення її інвестиційно-підприємницького клімату. Політика сприяння інвестиціям буде ефективно функціонувати, якщо буде забезпечена макро-економічна та політико-правова стабільність. Україна має удосконалити нормативно-правову базу (усунути правові колізії), вдосконалити та забезпечити стабільність податкової, грошово-кредитної та митної політики; максимально спростити процедури, які регламентують взаємовідносини між державою і підприємцями, забезпечити гарантії стабільності умов довгострокового фінансування інвестиційних проектів. Також необхідно розробляти та реалізовувати державні та регіональні проекти, програми розвитку, що сприятиме активізації залучення іноземних інвестицій, економічному зростанню та забезпеченню соціально-економічного розвитку України.

Література:

1. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: [монографія] / М. В. Диха. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
2. Диха М. В. Стан та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну / М. В. Диха, В. О. Лабунець, О. О. Лабунець // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 3, Т. 2. – С. 309-312.
3. Інформація Міністерства фінансів України // Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua>
4. Статистична інформація // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Трансформаційна економіка: [навч. посіб.] / [В. С. Савчук, Ю. К. Зайцев, І. Й. Малий та ін.]; за ред. В. С. Савчука, Ю. К. Зайцева. – Київ: КНЕУ, 2006. – 612 с.
6. Doing Business [Electronic resource]. – URL: <http://www.doingbusiness.org>.